मा.मन्त्रीस्तरबाट स्वीकृत मिति: २०८०/११/२०

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

नेपालको भौगोलिक विविधताले उपलब्ध गराएको अवसर र आधुनिक कृषि प्रविधिहरुको उपयोग गरी व्यावसायिक कृषिको माध्यमबाट खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै दिगो आर्थिक वृद्धि गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । कृषिलाई उत्पादन, आम्दानी र रोजगारको माध्यमबाट आकर्षक क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न एकातिर युवाहरुलाई कृषि पेशामा आकर्षित गरी देशभित्रै स्वरोजगार श्रृजना गर्नुपर्ने जरुरी छ भने अर्कोतिर कृषकहरुलाई थप प्रोत्साहन गरी कृषि पेशालाई सम्मानित र व्यावसायिक बनाउनु पर्ने भएकोले "विनियोजन ऐन,२०८०" को दफा ९ (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (क) यो कार्यविधिको नाम **"राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०"** रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा;

(क) **"कार्यक्रम"** भन्नाले राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रमलाई जनाउँदछ।

(ख) **"केन्द्रीय समिति"** भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा गठित समितिलाई जनाउंदछ ।

(ग) **"केन्द्रीय समितिको सचिवालय"** भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी ब्यवसाय प्रबर्द्धन महाशाखा, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयलाई जनाउँदछ ।

(घ) **"कृषि"** भन्नाले बाली (अन्न, दलहन, तेलहन, औद्योगिक), बागवानी (तरकारी, आलु, मसला, पुष्प, फलफूल, चिया, कफी), घाँसेबाली, पशुपन्छी, मत्स्य, च्याउ तथा अन्य व्यवसायिक कीट समेतलाई जनाउँदछ ।

(ङ) **"प्रदेश कृषि मन्त्रालय"** भन्नाले प्रदेश सरकारको कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्र हेर्ने मन्त्रालयलाई जनाउँदछ।

(च) **"प्रादेशिक समिति"** भन्नाले प्रदेशस्तरमा प्रदेश कृषि मन्त्रालयमा गठित समितिलाई जनाउँदछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

नेपालको भौगोलिक विविधताले उपलब्ध गराएको अवसर र आधुनिक कृषि प्रविधिहरुको उपयोग गरी व्यावसायिक कृषिको माध्यमबाट खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै दिगो आर्थिक वृद्धि गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । कृषिलाई उत्पादन, आम्दानी र रोजगारको माध्यमबाट आकर्षक क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न एकातिर युवाहरुलाई कृषि पेशामा आकर्षित गरी देशभित्रै स्वरोजगार श्रृजना गर्नुपर्ने जरुरी छ भने अर्कोतिर कृषकहरुलाई थप प्रोत्साहन गरी कृषि पेशालाई सम्मानित र व्यावसायिक बनाउनु पर्ने भएकोले "विनियोजन ऐन,२०८०" को दफा ९ (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (क) यो कार्यविधिको नाम **"राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०"** रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा;

(क) **"कार्यक्रम"** भन्नाले राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रमलाई जनाउँदछ।

(ख) **"केन्द्रीय समिति"** भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा गठित समितिलाई जनाउँदछ ।

(ग) **"केन्द्रीय समितिको सचिवालय"** भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन महाशाखा, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयलाई जनाउँदछ ।

(घ) **"कृषि"** भन्नाले बाली (अन्न, दलहन, तेलहन, औद्योगिक), बागवानी (तरकारी, आलु, मसला, पुष्प, फलफूल, चिया, कफी), घाँसेबाली, पशुपन्छी, मत्स्य, च्याउ तथा अन्य व्यवसायिक कीट समेतलाई जनाउँदछ ।

(ङ) **"प्रदेश कृषि मन्त्रालय"** भन्नाले प्रदेश सरकारको कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्र हेर्ने मन्त्रालयलाई जनाउँदछ।

(च) **"प्रादेशिक समिति"** भन्नाले प्रदेशस्तरमा प्रदेश कृषि मन्त्रालयमा गठित समितिलाई जनाउँदछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

(छ) **"मन्त्रालय"** भन्नाले सङ्घीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयलाई जनाउँदछ ।

(ज) **"राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि कृषकको न्यूनतम योग्यता"** भन्नाले यसै कार्यविधिको अनुसूची-१ मा उल्लेख भएको न्यूनतम मापदण्ड जनाउँदछ ।

(झ) **"विभाग"** भन्नाले कृषि विभाग र पशुसेवा विभागलाई जनाउँदछ ।

(ञ) **"कृषक"** भन्नाले कृषि पेशा/व्यवसाय तथा कृषि वस्तु उत्पादनसँग सम्बन्धित सम्पुर्ण कार्य गर्ने व्यक्तिलाई जनाउँदछ ।

३. **उद्देश्यहरुः** यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

(क) कृषकको योगदानलाई उच्च सम्मान गरी मनोबल बढाउन सहयोग पुऱ्याउने ।

(ख) कृषि पेशालाई आकर्षक एवं सम्मानित बनाउन सहयोग पुऱ्याउने ।

(ग) कृषक समुदायमा स्वस्थ्य प्रतिस्पर्धा गराई कृषिलाई व्यवसायिक बनाउन सहयोग पुऱ्याउने

४. **अपेक्षित प्रतिफलः प्रत्येक प्रदेशबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी** देशका विभिन्न **जिल्लाका** १४ जना कृषकहरु वार्षिक रुपमा सम्मानित हुनेछन् ।

५. **प्रतिफलको मापनः** वार्षिक रुपमा देशका १४ जना उत्कृष्ट कृषकहरुको पहिचान भई कृषिको उत्पादन बढाउन प्रोत्साहित हुने र कृषि क्षेत्रमा आकर्षण बढाउन सहयोग पुग्ने ।

६. **लक्षित समुह तथा वर्गः** देश भरका कृषि पेशामा संलग्न भएका कृषक, कृषक समुह, कृषि सहकारी, कृषि फार्म, कृषि व्यवसाय गर्ने कम्पनी ।

परिच्छेद-२

कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

७. **उत्कृष्ट कृषक छनौट विधिः** यस कार्यक्रम अन्तर्गत उत्कृष्ट कृषकको छनौट देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) **सूचना प्रवाहः** सातै प्रदेशका कृषि मन्त्रालयले हरेक वर्षको **चैत्र १५ गतेभित्र** सम्बन्धित प्रदेशभित्रका कृषकहरुबाट अनुसूची-२ बमोजिमको निवेदन र अनुसूची-३ बमोजिमको विवरण सङ्कलन गर्नको लागि सूचना प्रवाह गर्नेछन् ।

सचिव

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

८. प्रदेशस्तरमा निवेदन सङ्कलन एवं मूल्याङ्कन विधिः

क) प्रदेशस्तरमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने देहाय बमोजिमको ७ सदस्यीय प्रादेशिक समिति रहनेछः

संयोजक	सचिव, प्रदेश कृषि मन्त्रालय
सदस्य	प्रमुख, प्रादेशिक कृषि विकास निर्देशनालय
सदस्य	प्रमुख, प्रादेशिक पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय
सदस्य	निर्देशक, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् (सम्बन्धित प्रादेशिक निर्देशनालय)
सदस्य	प्रमुख, सम्बन्धित प्रदेशको फार्म केन्द्र (प्रादेशिक कृषि तथा पशुपन्छी मन्त्रालयले मनोनयन गर्ने)
सदस्य	प्रमुख, प्रादेशिक पशुपन्छी विकास तालिम केन्द्र
सदस्य-सचिव	सम्बन्धित महाशाखा प्रमुख, प्रदेश कृषि मन्त्रालय

नोटः प्रदेशमा उस्तै प्रकृतिको कार्य गर्नको लागि गठन भएको विद्यमान प्रदेशस्तरीय समिति भएकाको हकमा सोही समितिले प्रादेशिक समितिको कार्य गर्न सक्नेछ ।

ख) दफा ८ को (क) बमोजिमको समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ र उक्त बैठकमा बढीमा ३ जना सम्बन्धित विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

ग) प्रादेशिक समितिको सचिवालय प्रदेश कृषि मन्त्रालयमा रहनेछ ।

घ) प्रादेशिक समितिले विभिन्न जिल्लाका कृषकहरुको निवेदन फारमहरुको मूल्याङ्कनको लागि आवश्यकता अनुसारको कार्यालयका प्रतिनिधिहरु रहने गरी एक प्राविधिक उप-समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

ङ) प्रदेशस्तरको प्राविधिक उप-समितिले कृषकहरुको निवेदन फारम यसै कार्यविधिको अनुसूची-४ मा उल्लेखित मूल्याङ्कन मापदण्डका आधारमा मूल्याङ्कन गर्नेछ ।

च) प्राविधिक उप-समितिले कृषकबाट पेश भएको विवरण रुजू गर्न स्थलगत निरीक्षण गरी अनुसूची-४ बमोजिम अन्तिम मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ।

(छ) प्राविधिक उप-समितिले मूल्याङ्कन प्रतिवेदन प्रादेशिक समितिमा **बैशाखमसान्तभित्र** पेश गरी सक्नु पर्नेछ, विशेष परिस्थिति सिर्जना भएमा तोकिएको समयसीमा परिवर्तन हुन सक्नेछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

९. प्रदेशस्तर उत्कृष्ट कृषक घोषणा एवं पुरस्कार वितरणः

क) प्राविधिक उप-समितिको प्रतिवेदनको आधारमा प्रादेशिक समितिले २ जना कृषकहरु (१ जना महिला र १ जना पुरुष) उत्कृष्ट कृषक सिफारिससहित केन्द्रीय समितिमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

ख) प्रादेशिक समितिको सिफारिस अनुसार मन्त्रालयले उत्कृष्ट कृषकहरुलाई सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट उपयुक्त समयमा पुरस्कार एवं सम्मान गर्ने कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।

ग) पुरस्कारको राशि कृषि मन्त्रालयको चालु आ.व.मा विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम हुनेछ । उत्कृष्ट कृषकलाई नगद र प्रमाण-पत्र सहित सम्मान गरिनेछ ।

घ) प्रदेशस्तरबाट छनौट भएका उत्कृष्ट कृषकहरुलाई (१ महिला र १ पुरुष) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि प्रादेशिक समितिले सिफारिस साथ केन्द्रीय समितिको सचिवालयमा **जेठमसान्तभित्र** पठाउनु पर्नेछ ।

१०. **केन्द्रीय समिति गठनः** प्रदेश मन्त्रालयबाट राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि सिफारिससाथ प्राप्त निवेदन फारम स्वीकृत गर्न र पुनरावलोकनको लागि मन्त्रालयमा तपशिल अनुसारको केन्द्रीय समिति गठन हुनेछ ।

संयोजक	सचिव,	मन्त्रालय (कृषि विकास/ पशुपन्छी विकास)
सदस्य	सह सचिव,	योजना तथा विकास सहायता समन्वय महाशाखा, मन्त्रालय
सदस्य	सह-सचिव,	पशुपन्छी तथा मस्य विकास महाशाखा, मन्त्रालय
सदस्य	सह-सचिव,	प्रशासन महाशाखा, मन्त्रालय
सदस्य	सह-सचिव,	कृषि तथा पशुपन्छी ब्यवसाय प्रबर्द्धन महाशाखा, मन्त्रालय
सदस्य	महानिर्देशक,	कृषि विभाग
सदस्य	महानिर्देशक,	पशु सेवा विभाग
सदस्य-सचिव	शाखा प्रमुख,	कृषि ब्यवसाय तथा बजार प्रबर्द्धन शाखा, मन्त्रालय

क) केन्द्रीय समितिमा प्रदेशबाट सिफारिससाथ प्राप्त निवेदन पेश गर्ने दायित्व कृषि तथा पशुपन्छी ब्यवसाय प्रबर्द्धन महाशाखा, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको हुनेछ ।

ख) केन्द्रीय समितिले आवश्यक परेको खण्डमा प्रदेशस्तरीय समितिबाट आवश्यक कागजात र कृषकहरुको विवरण माग गर्न सक्नेछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

ग) केन्द्रीय स्तरको प्राविधिक उप-समितिले प्रादेशिक समितिबाट सिफारिससाथ पेश भएको १४ जना उत्कृष्ट कृषकहरुको विवरण रुजु गरी आवश्यकता अनुसार स्थलगत अनुगमन निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

घ) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि प्राविधिक उप-समितिले केन्द्रीय समितिमा सिफारिससहित विवरण पेश गर्नेछ ।

ङ) केन्द्रीय समिति र प्राविधिक उप-समितिको बैठकका लागि बैठक भत्ता र खाजा खर्च मन्त्रालयले व्यवस्था गर्नेछ ।

११. **राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक घोषणा एवं पुरस्कारः**

क) प्राविधिक उप-समितिको प्रतिवेदनको आधारमा केन्द्रीय समितिले १४ जना कृषकलाई राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि मन्त्रालयलाई सिफारिस गर्नेछ ।

ख) मन्त्रालयले राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारबाट सम्मानित हुने कृषकहरुलाई जानकारी गराई पुरस्कार बितरण एवं सम्मान समारोहमा उपस्थितिका लागि आमन्त्रणको व्यवस्था गर्नेछ ।

ग) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान गर्न आवश्यक पर्ने बजेट मन्त्रालयले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरी व्यवस्था गर्नेछ।

परिच्छेद-३

कार्यक्रमको न्यूनतम मापदण्ड

१२. **प्राविधिक पक्षः**

क) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार छनौट कार्यको लागि मन्त्रालयले सम्बन्धित प्रदेशस्थित कृषि मन्त्रालयसँग प्रदेशस्तरको पुरस्कार प्राप्त गरेका कृषक, कृषक समुह, कृषि सहकारी, कृषि फर्म, कृषि व्यवसाय गर्ने कम्पनी, कृषक सहकारी समुह तथा कृषि सहकारी संस्थाको विवरण माग गर्नेछ । यसरी माग भएको विवरण प्रदेशले समितिको निर्णय सहित सिफारिस गरी पठाउनुपर्नेछ ।

ख) राष्ट्रपति उत्कृष्ट पुरस्कार प्राप्त गरेको कृषक, कृषक समुह, कृषि सहकारी, कृषि फर्म, कृषि व्यवसाय गर्ने कम्पनीलाई पुनः सोही पुरस्कार कार्यक्रममा समावेश गरिने छैन । यद्यपि पहिले पुरस्कृत भएको व्यवसायलाई निरन्तरता दिनेको हकमा फरक विधामा पुरस्कृत गर्ने प्रयोजनार्थ यस कार्यक्रममा समावेश गर्न बाधा पर्ने छैन ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौ

१३. आर्थिक पक्षः

क) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि आवश्यक रकम मन्त्रालयले बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको माध्यमबाट व्यवस्था गर्नेछ ।

ख) यस कार्यविधि बमोजिम प्रदेशस्तरबाट छनौट भएका उत्कृष्ट कृषक, कृषक समुह, कृषि सहकारी, कृषि फर्म, कृषि व्यवसाय गर्ने कम्पनीलाई प्रमाण-पत्रसहित केन्द्रीय समितिले तोके बमोजिमको नगद पुरस्कार निजको बैङ्क खातामा भुक्तानी हुने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

ग) चालु आ.व.को विनियोजित बजेट तथा स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम मन्त्रालयले नगद पुरस्कार र प्रमाण-पत्रसहित सम्मान गर्नेछ । पुरस्कार राशी समय अनुसार थपघट गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद-४

कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन, निरीक्षणको व्यवस्था

१४. **कार्यक्रमको अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्थाः** कार्यक्रमको अनुगमन तथा निरीक्षण मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरु, प्रादेशिक मन्त्रालय र मातहतका निकायहरु तथा स्थानीय तह एवम् यस कार्यविधिमा व्यवस्था भएका समितिहरुबाट संयुक्त रुपमा वा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।

१५. **कारवाही हुनेः** यस कार्यविधि बमोजिम राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार प्राप्त गर्ने कृषकले झुटो विवरण पेश गरेको पाइएमा नेपाल सरकारको प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरिनेछ ।

१६. **गुनासो व्यवस्थापनः** (क) यस कार्यविधि अन्तर्गत सञ्चालित कार्यक्रममा कुनै गुनासो भएमा केन्द्रीय समिति समक्ष उजुरी गर्न सकिनेछ र गुनासोको सम्बन्धमा उक्त समितिबाट भएको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(ख) यस कार्यविधि अन्तर्गतका कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रियामा उल्लेख भएको व्यवस्था अस्पष्ट भएमा केन्द्रीय समितिले स्पष्ट पार्न सक्नेछ ।

१७. **अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्नेः** यस कार्यविधिमा संलग्न अनुसूचीहरुमा आवश्यकता अनुसार मन्त्रालयले हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची-१

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा सहभागिताका लागि न्यूनतम मापदण्ड

(तल तालिकामा उल्लेख भएको मध्ये कुनै एक खेती वा पशुपन्छी पालन भएको)

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल/संख्या (न्यूनतम)	उत्पादन/कैफियत
१.	अन्नबाली तथा दलहन, तेलहन बाली	तराईमा-१५ कठ्ठा र पहाडमा-१० रोपनी	
२.	तरकारी बाली, पुष्प तथा मसला बाली	तराईमा-५ कठ्ठा, पहाडमा-२ रोपनी, प्लाष्टिक हाउस (१००० बर्ग फिट)	
३.	आलु	तराईमा-१ विगाह, पहाडमा-१० रोपनी	
४.	च्याउ	१० वटा टनेल (५०० बर्ग फिट)	
५.	अलैंची, अदुवा	५ रोपनी	
६.	आँप, लिचि, ओखर, रूखकटहर, अनार, किवी, कागती	५० बोट	
७.	अम्वा, सुन्तला, जुनार, स्याउ, नास्पाती, आरुवखडा	७५ बोट	
८.	उच्च घनत्वको स्याउ	१००० बोट	
९.	स्ट्रबेरी	२ रोपनी	
१०.	चिया, कफि	५ रोपनी	
११.	केरा	तराईमा-१ विगाह, पहाडमा-१० रोपनी	
१२.	उखु	तराईमा-१ विगाह, पहाडमा-१० रोपनी	
१३.	मौरीपालन	५० घार/गोला	
१४.	माछापालन	तराईमा कम्तीमा- ५ कठ्ठा र पहाडमा-३ रोपनी	
१५.	भेडा/बाख्रा	भेडा : तराईमा-५० माउ, पहाडमा-१०० माउ बाख्रा- ५० माउ	

सचिव

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

१६.	च्याङ्ग्रापालन	३० माउ	
१७.	बंगुर/सुँगुर	२० माउ	
१८.	गाई/भैंसी	गाई-१० माउ, भैंसी-७ माउ	
१९.	याक	५ माउ	
२०.	कुखुरा	२००० वटा	
२१.	हाँस	१००० वटा	
२२.	घाँस खेती	तराईमा-१० कठ्ठा, पहाडमा-५ रोपनी	
२३.	खाद्यान्न बीउ उत्पादन	तराईमा-१० कठ्ठा, पहाडमा-५ रोपनी	
२४.	तरकारी बीउ उत्पादन	तराईमा ५-कठ्ठा, पहाडमा-२ रोपनी	

नोट : उपर्युक्त बाहेकका कुनै पनि जिल्लाहरुमा कुनै कृषकले कुनै थप नयाँ उत्कृष्ट कृषि व्यवसाय गरेको रहेछ भने त्यस्ता बालीवस्तुको न्यूनतम मापदण्डका आधारहरु तय गर्नु पर्ने अवस्था आएमा प्रादेशिक समितिको बैठकबाट निर्धारण गर्न सकिनेछ र सो को पुष्ट्यांई संलग्न राखी पठाउनु पर्नेछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

अनुसूची-२

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा भाग लिने कृषकले पेश गर्नुपर्ने निवेदनको ढाँचा

मितिः

श्री......................,

....

विषयः राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा सहभागी गराई पाऊँ ।

मिति........................... को सार्वजनिक सूचना अनुसारको राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार प्रतियोगितामा मलाई सहभागी हुन इच्छा भएकोले मेरो विवरण सहितको निवेदन फाराम दर्ता गरी दिनुहुन अनुरोध गर्दछु । यसमा मैले पेश गरेको संलग्न बिवरण ठीक छ, झुट्ठा ठहरिए कानुन बमोजिम सहुँला-बुझाउँला ।

निवेदक

नामः

दस्तखतः

ठेगानाः

मोवाईल नं.

संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरुः-

१. नेपाली नागरिकता प्रमाण-पत्रको फोटोकपि

२. किसान परिचय पत्र भएमा सोको फोटोकपि

३. जग्गाको लालपूर्जा वा करार सम्झौताको फोटोकपि

४. फर्म/कम्पनी व्यवसाय दर्ताको फोटोकपि

५. कर चुक्ता प्रमाण-पत्र फोटोकपि

६. स्थायी लेखा (पान) नं. प्रमाण-पत्र फोटोकपि

७. सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिस

८. सूचनामा माग भए बमोजिमका अन्य कागजातहरु

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

अनुसूची-३

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि कृषकले पेश गर्नुपर्ने विवरण

१. स्रोत साधनको विवरणः

क.सं.	विवरण	एकाई	परिमाण
१.	**कृषकसँग भएको स्रोत साधन**		
क)	कुल जग्गाको क्षेत्रफल (ठेक्का लिएको जग्गा समेत)		
ख)	कुल खेती गरिएको क्षेत्रफल		
ग)	पशुपालनको लागि प्रयोग गरेको जग्गाको क्षेत्रफल		
घ)	माछापालनको लागि प्रयोग गरेको जग्गाको क्षेत्रफल		
ङ)	सिञ्चित जग्गाको क्षेत्रफल		
२.	सिंचाईको स्रोत		

२. खेती गरिएको बालीको क्षेत्रफल तथा उत्पादन विवरणः

क.सं.	विवरण	एकाई	परिमाण	उत्पादन
क)	खाद्यान्नबाली			
ख)	दलहनबाली			
ग)	तेलबाली			
घ)	तरकारी बाली			
ङ)	आलु			

सचिव

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

च)	मसलाबाली			
छ)	अलैंची			
ज)	चिया, कफी			
झ)	फलफूल बाली			
ञ)	घाँस खेती			
ट)	मौरी पालन			
ठ)	अन्य (स्थान विशेष रैथाने बाली)			
ड)	बीउ उत्पादन (कुनै बाली वा पशु विशेषको भएमा)			
ढ)	नर्सरी			
ण)	स्रोत केन्द्र (कुनै बाली वा पशु विशेषको स्रोत केन्द्र भएमा)			

३. पशुपन्छीपालन तथा उत्पादन विवरणः

क्र.सं.	विवरण	एकाई	परिमाण/उत्पादन
१.	पशुपन्छी		
२.	ठूला पशु संख्या (गाई, गोरु, भैंसी, राँगो, याक आदि)		
३.	साना पशु संख्या (बाखा, भेडा, वंगुर, च्याङ्ग्रा)		
४.	प्रजनन्को लागि पालिएको पशुको विवरण		
५.	कुखुरा वा अन्य पन्छीपालन		
६.	दूध उत्पादन		

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७.	मासु उत्पादन		
८.	अण्डा उत्पादन		
९.	माछा उत्पादन		
१०.	ऊन उत्पादन		
११.	पश्मिना उत्पादन		

४. सेवा तथा संस्थागत पहुँच सम्बन्धी विवरणः

क्र.सं.	सेवा तथा संस्थागत पहुँच	अति उत्तम	उत्तम	सामान्य	नभएको
१.	कृषि कार्यालयसँग सम्पर्क/समन्वय स्थिति				
२.	कृषि ऋण स्रोत एवं पहुँच				
३.	वाली तथा पशुधन बीमा कार्यक्रममा पहुँच				
४.	कार्यक्रम/आयोजनाबाट परियोजना प्राप्ति				
५.	प्राविधिकसँगको सम्पर्क स्थिति				

५. कृषि पेशमा संलग्न कामदारहरुको विवरणः

क्र.सं.	कामको किसिम	संख्या	घरेलु कामदार	ज्यामी कामदार
१.	खेती कार्यमा			
२.	पशुपालन कार्यमा			
३.	पन्छीपालन कार्यमा			
४.	प्रशोधन तथा बजारीकरण कार्यमा			

६. कृषि व्यवसायमा लगानी स्थितिः

क्र.सं.	सेवा तथा संस्थागत विवरण	बार्षिक खर्च रु.	कैफियत
१.	जम्मा खेती खर्च		
२.	जम्मा पशुपालन खर्च		
३.	जम्मा पन्छीपालन खर्च		
४.	जम्मा कृषि औजार उपकरण खरिद खर्च		

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

५.	अन्य खर्च		
	कुल जम्मा खर्च		

७. कृषि व्यवसायमा भएको लगानीको स्रोतः

क्र.सं.	लगानीको स्रोत	रकम रु.	कैफियत
१.	कृषि विकास बैंकबाट लिएको ऋण		
२.	अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको ऋण		
३.	समूह/सहकारीबाट लिएको ऋण		
४.	साहुबाट लिएको ऋण		
५.	छिमेकीबाट लिएको ऋण		
६.	आफनै आम्दानीबाटव्यन्होरिने		
	जम्मा		

८. कृषि पेशाबाट वार्षिक पारिवारिक आम्दानी स्थितिः

क्र.सं.	सेवा तथा संस्थागत विवरण	बार्षिक रु.	कैफियत
१.	खेती कार्यबाट		
२.	पशुपालनबाट		
३.	पन्छीपालनबाट		
४.	माछापालनबाट		
५.	कृषि उपजको बिक्रीबाट		
६.	कृषि पेशा अन्तर्गत पर्ने अन्य कुनै माध्यमबाट		
	कुल जम्मा अम्दानी		

९. प्राविधिक दक्षताः

क्र.सं.	दक्षताको क्षेत्र	स्थिति
१.	प्रविधि उपयोग तथा अनुसरण (भएको/नभएको)	
२.	स्रोत साधनको अधिकतम सदुपयोग (गरेको/नगरेको)	
३.	प्रविधि विस्तारमा योगदान (भएको/नभएको)	
४.	रोग किरा नियन्त्रण प्रविधिको उपयोग (भएको/नभएको)	
५.	भकारो एवं गोठ सुधार (गरेको/नगरेको)	
६.	उत्पादन लागत तथा प्रतिफल सम्बन्धी रेकर्ड व्यवस्थापन (गरेको/नगरेको)	

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

७.	कुनै किसिमको पुरस्कार एवं प्रशंसा पत्र (पाएको/नपाएको)	
८.	समूह, समिति, सहकारीको सदस्य (भएको/नभएको)	
९.	स्थानीय स्तरमा आफ्नो अनुभवको आदान-प्रदान (गरेको/नगरेको)	

१०. नयाँ कृषि प्रविधिको विकासः

११. खेती प्रणालीमा अपनाईएको नयाँ प्रविधिहरुको विवरणः

१२. कृषि व्यवसाय एवं प्रविधिहरुको विस्तृतीकरण (कुनै भएमा)

१३. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धनका भावी योजना (कुनै भएमा)

१४. कृषकको सफलताको कथा (बढीमा १०० शब्दमा नबढ्ने गरी)

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

अनुसूची-४

उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि मूल्याङ्कनका आधारहरु:

क्र.सं.	मूल्याङ्कनका आधारहरु	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क
१.	स्रोत साधनको स्थिति एवं सदुपयोग	५	
२.	स्थानीय समुदायमा कार्य अनुभवको आदन प्रदान एवं योगदान	५	
३.	उत्पादन स्थिति/उत्पादकत्व	१०	
४.	सेवा तथा संस्थागत पहुँच	५	
५.	रोजगारी सिर्जनाको स्थिति	१०	
६.	कृषि व्यवसायमा गरेको आर्थिक लगानीको स्थिति	१०	
७.	कृषि व्यवासयबाट प्राप्त आम्दानी एवं प्रतिफल स्थिति	५	
८.	विकास कार्यालय र प्राविधिकसँगको सम्पर्क स्थिति	५	
९.	प्राविधिक ज्ञान सीप बारे जानकरी एवं प्रयोग स्थिति	५	
१०.	कृषि व्यवसायको दिगोपना स्थिति	५	
११.	सृजनात्मक कार्य गरेको	५	
१२.	स्थलगत अनुगमन (Field verification)	३०	
	जम्मा	१००	

नोटः समितिले मूल्याङ्कन गर्दा उल्लेखित मापदण्डको आधारमा उप-आधारहरु (विस्तृतीकरण) तयार गरी मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं